EUROPADOMSTOLENS DOMAR*

Augusti–oktober 2023

Anna Rogalska Hedlund**

För 70 år sedan, den 3 september 1953, trädde Europakonventionen ikraft. Europadomstolens president högtidlighöll konventionens sjuttioårsdag genom att lyfta fram konventionens roll i att värna om pluralistisk demokrati, rättsstaten och mänskliga rättigheters allmänna tillämplighet. Sedan starten har domstolen tagit emot över 1 miljon klagomål och avkunnat mer än 26 000 domar vilket presidenten framhöll har räddat många liv, förändrat många andras och bidragit till att förbättra våra samhällen. Hon lyfte också att Europakonventionen och Europadomstolen tillsammans med nationella demokratiska institutioner och rättsväsenden åstadkommer mycket trots bakslag som invasionen av Ukraina, rättsstatens försvagning och tecken på tillbakagång när det gäller jämlikhet och våld mot kvinnor.

Under hösten 2023 har Europadomstolen fortsatt avkunna domar som rör Turkiets godtyckliga hantering av anhängare av Gülen-rörelsen, som påstås ligga bakom försöket till statskupp 2016. I Yüksel Yalçinkaya mot Turkiet fastslog Europadomstolens stora kammare flera kränkningar när en före detta läraren dömdes till ett flerårigt fängelsestraff enbart på den grunden att han hade en kommunikationsapplikation som Gülenrörelsens medlemmar påstods använda. Europadomstolen har omkring 8 500 liknande mål som väntar på avgörande.

Ett annat intressant avgörande är målet Lenis mot Grekland bär likheter med det svenska avgörandet ”Pastor Green” (NJA 2005 s. 805) på så sätt att det också

* Utgiven med bidrag från Institutet för Rättsvetenskaplig Forskning. Översikten omfattar perioden augusti till 24 oktober 2023. Närmast föregående översikt var införd i ERT 2023 s. 609 ff. – De fullständiga texterna till de domar som kort refereras kan sökas på Europadomstolens hemsida http://hudoc.echr.coe.int. – Följande förkortade benämningar används i rättsfallsöversikten: Konventionen = Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Europadomstolen = Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. – En dom från en kammare vinner laga kraft enligt artikel 44:2 i konventionen dvs. om parterna förklarar att målet inte kommer hänskjutas till stora kammaren, om hänskjutande inte begärs inom tre månader eller när panelen avslagit begäran om hänskjutande. Ett beslut om avvisning av ett mål eller en dom från en kommitté kan inte hänskjutas till stora kammaren.

** Anna Rogalska Hedlund är jur. kand. och specialiserad på fri- och rättighetsjuridik.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

rörde en religiös ledares mycket pejorativa uttalanden om homosexuella. Europadomstolen ansåg dock i det grekiska målet att uttalanden var så pass långtgående och potentiellt skadliga att de inte var förenliga med yttrandefrihetens syfte och därför föll utanför Europakonventionens tillämpningsområde.

1. KOVAČEVIĆ MOT BOSNIEN OCH HERCEGOVINA (DOM 31.08.2023)

Fråga om generellt förbud mot diskriminering (artikel 1 i tilläggsprotokoll nr 12 till konventionen) – etnokrati inte genuin demokrati

Klaganden var medborgare i Bosnien och Hercegovina men ansåg sig inte tillhöra någon av de tre ”grundande folken” (bosnier, kroater och serber) som har särskilda privilegier i landets konstitution och påverkar hur mandaten fördelas i parlamentet. Europadomstolen konstaterade att landet inte är en genuin demokrati utan en etnokrati där den etniska tillhörigheten har avgörande betydelse på bekostnad av politisk, ekonomisk, och filosofisk representation. Även om systemet kom till som ett svar på den brutala konflikt som drabbade landet på nittiotalet och kunde som ses som en nödvändighet vid sin tillkomst, så bidrar den idag till etnisk splittring. Europadomstolen fann att det rörde sig om en kränkning av det generella förbudet mot diskriminering enligt artikel 1 i tilläggsprotokoll nr 12 till konventionen.

2. M.A. m.fl. MOT FRANKRIKE (BESLUT 31.08.2023)

Fråga om rätt till liv (artikel 2 i konventionen), förbud mot omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) och rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – ökad risk för prostituerade vid kriminalisering av sexköp

Klagandena var 261 kvinnor och män med olika nationalitet som alla har arbetat som prostituerade i Frankrike. De klagade på att förbudet mot sexköp, som infördes 2016, har tvingat dem att arbeta i hemlighet och isolerat vilket utsätter dem för större risker mot deras fysiska och psykiska integritet och deras liv. Europadomstolen konstaterade att alla kunde göra gällande att de var direkt berörda och således hade klagorätt enligt artikel 34 i konventionen. Utan att föregå den materiella prövningen förklarade målet *admissible* under artiklarna 2, 3 och 8 i konventionen.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

3. C MOT ITALIEN (DOM 31.08.2023)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – saktfärdigt erkännande av fader vid surrogatarrangemang

Klaganden var född genom surrogatarrangemang i Ukraina. Det tog fyra år innan hennes biologiska pappa i Italien erkändes som hennes legala pappa. Under den tiden var hon föräldra- och statslös. Hennes tilltänka mamma erkändes inte på hennes födelseattest.

Europadomstolen konstaterade, med hänvisning till sin tidigare praxis att klagandens rätt att skyndsamt få sin legala relation till sin biologiska far erkänd inte hade respekterats och det förelåg därför en kränkning av hennes rätt till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen i det avseendet. Erkännande av hennes tilltänkta mor kunde ske genom adoption och Europadomstolen fann därför att det inte utgjorde någon kränkning att den tilltänka modern inte hade registrerats i födelseattesten.

Se även *Baret och Caballero mot Frankrike* (dom 14.09.2023) där Europadomstolen ansåg att det föll inom statens bedömningsmarginal att förbjuda export av könsceller och embryon postumt.

4. LENIS m.fl. MOT GREKLAND (BESLUT 31.08.2023)

Fråga om yttrandefrihet (artikel 10 i konventionen) och förbud mot missbruk av rättigheter (artikel 17 i konventionen) – homofobisk artikel av ”präst” i grekisk-ortodoxa kyrkan

Klaganden var en senior tjänsteman i den grekisk-ortodoxa kyrkan. I samband med en parlamentarisk debatt om införande av samkönat partnerskap skrev han en artikel på sin blogg där han kallade homosexuella avskum, defekta, psykiskt sjuka och uppmanade att spotta på dem. Artiklarna återgavs på flera webbsidor, mediahus och på sociala medier. Han åtalades för uppmaning till våld och hat på grund av sexuell läggning och för missbruk av sitt kyrkliga ämbete. Han frikändes i första instans för att uttalanden ansåg ha riktat sig till parlamentarikerna. Överinstansen gjorde dock bedömningen att uttalandena hade riktats mot homosexuella och klaganden fälldes för båda brotten. Eftersom brottet missbruk av kyrkligt ämbete därefter upphävdes så upphävdes även domen i den delen mot klaganden i den grekiska kassationsdomstolen. Det villkorliga fängelsestraffet sänktes också från sju till fem månaders fängelse.

Europadomstolen konstaterade att uttalanden i artikeln riktade sig mot homosexuella över lag och att diskriminering på grund av sexuell orientering var lika allvarligt som diskriminering grundat på ras, ursprung eller hudfärg. Även om moralisk eller religiös kritik av vissa livsstilar inte är otillåten enligt yttrandefriheten i artikel 10 i konventionen så ska yttrande som nekar HBTQI-personer

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

deras mänsklighet tillsammans med uppmaningar till våld ses i ljuset av förbudet av missbruk av rättigheter enligt artikel 17 i konventionen. Mot bakgrund av bloggartikelns natur och ordalydelse samt i vilken kontext den publicerats kunde den leda till skadliga konsekvenser vilket strider mot syftet med yttrandefriheten enligt artikel 10 i konventionen. Europadomstolen fann därför att yttrandefriheten enligt artikel 10 i konventionen inte var tillämplig på förevarande yttranden. Målet avvisades följaktligen *ratione materiae*.

Se även *Romanov m.fl. mot Ryssland* (dom 12.09.2023) där det förelåg kränkningar av förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen, rätten till frihet och säkerhet enligt artikel 5 i konventionen och föreningsfriheten enligt artikel 11 i konventionen. Målet rörde HBTQI-personer som inte hade skyddats av polis under demonstrationer som de anordnat. Se likaså *Lapunov mot Ryssland* (dom 12.09.2023) där klaganden utsatts för misshandel av tjänstemän i Tjetjenien på grund av sin sexuella läggning.

Jfr också *Verzilov m.fl. mot Ryssland* (dom 29.08.2023) som rörde medlemmar i punkgruppen *Pussy Riot* som angripits av ordningsstyrkor kopplade till staten under ett uppträdande i vinter-OS i Sotji 2014.

5. AL-MASUDI MOT DANMARK (DOM 05.09.2023)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – utvisning på grund av grov brottslighet

Klaganden kom till Danmark som liten och begick därefter grova brott. I samband med lagföringen utvisades han ur Danmark med livslångt återreseförbud. Europadomstolen bedömde att detta inte utgjorde någon kränkning av rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen. Samma dag avgjorde Europadomstolen ytterligare tre mål med likartade omständigheter (*Goma mot Danmark, Noorzae mot Danmark* och *Sharifi mot Danmark*). I ett av dessa kom Europadomstolen till samma slutsats medan den i två av fallen fastslog att utvisningen utgjorde en kränkning av rätten till skydd för privat- och familjeliv.

6. BAVČAR MOT SLOVENIEN (DOM 07.09.2023)

Fråga om rätt att betraktas som oskyldig (artikel 6.2 i konventionen) och rätt att inte straffas utan lag (artikel 7 i konventionen) – justitieministers uttalanden kan ses som påtryckning på domstol

Klaganden var före detta minister och var dömd för bland annat penningtvätt till ett fängelsestraff. Straffet verkställdes dock inte på grund av hans dåliga hälsa. Han förekom därefter på bild när han spelade basket vilket uppmärk-

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

sammades i media. En journalist utmanade den sittande justitieministern med att påstå att rika, inflytelserika personer kan köpa sig ett läkarintyg så att det glatt kan spela basket medan tidsfristen för deras straff löper ut. Justitieministern replikerade med att påstå att fallet är ett slag i ansiktet för den slovenska rättsstaten och att han kommer göra allt för huvuden ska rulla. Han tillade att det värsta är om tidsfrister löper ut, vilket sker allt för ofta. Efter ministerns uttalande avslog klaganden talan i överinstansen och landets högsta domstol.

Europadomstolen bedömde att ministerns uttalanden var sådana att de kunnat påverka överinstansen bedömning av fallet och det förelåg därför en kränkning av oskuldspresumtionen enligt artikel 6.2 i konventionen. Däremot ansåg Europadomstolen att de inhemska domstolarnas tolkning att lagregleringen omfattade både direkt och indirekt uppsåt var förenlig med legalitetskravet enligt artikel 7 i konventionen som därför inte hade kränkts.

7. COMPAORÉ MOT FRANKRIKE (DOM 07.09.2023)

Fråga om förbud mot omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) – diplomatiska garantier

Klaganden var bror till en före detta president i Burkina Faso som tvingades lämna makten 2014. Han begärdes utlämnad misstänkt för mord på en grävande journalist och tre andra personer. Efter krav från franska domstolar erhöll den franska regeringen diplomatiska garantier från regimen i Burkina Faso. Nya garantier införskaffades dock inte trots att flera statskupper, som kritiserats av ECOWAS och Afrikanska unionen, följde i landet. Europadomstolen gjorde bedömningen att de franska myndigheterna hade en skyldighet att beakta utvecklingen i landet och de diplomatiska garantierna från den tidigare regimen inte var tillräckliga för att staten skulle anses uppfylla sina processuella förpliktelser enligt förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling i artikel 3 i konventionen.

8. MELIA MOT GEORGIEN (DOM 07.09.2023)

Fråga om rätt till frihet och säkerhet (artikel 5 i konventionen) och förbud mot begräsningar av rättigheter (artikel 18 i konventionen) – inga politiska skäl att frihetsberöva politiker som låg bakom försökt till stormning av parlamentet

Klaganden var en oppositionspolitiker som misstänktes för inbladning av en stormning av det georgiska parlamentet i juni 2019. Istället för att frihetsberövas fick han elektronisk kontroll likt en fotboja. Han slet dock av sig den elektronisk kontrollen varpå en domstol höjde borgenssumman som klaganden i sin tur vägrade betala. Efter några månaders frihetsberövande släpptes han mot

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

borgen. Borgenssumman hade betalats av EU i ett försök att hitta en lösning på landets låsta politiska läge.

Europadomstolen fann att de inhemska domstolarnas beslut att frihetsberöva klaganden inte hade varit orimliga och det förelåg således ingen kränkning av rätten till frihet och säkerhet enligt artikel 5 i konventionen. Europadomstolen fann dessutom att frihetsberövande förvisso skedde i en politiskt turbulent tid men att det inte fanns skäl att tro att domstolen haft som syfte att hålla honom borta från politiken eller att straffa honom för hans politiska aktivitet. Det förelåg därför ingen kränkning av förbudet mot begräsningar av rättigheter enligt artikel 18 i konventionen.

9. GAUVIN-FOURNIS OCH SILLIAU MOT FRANKRIKE (DOM 07.09.2023)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – nekad information om donator vid assisterad befruktning

Klagandena var två personer som tillkommit genom spermiedonationer. När de som 17 respektive 29 år gamla fick vetskap om detta ville de ha kunskap om spermiedonatorn men nekades detta.

Europadomstolen noterade att Frankrike sedan 2022 har en lagstiftning som möjliggör att få tillgång till information om sitt ursprung under förutsättning av donatorn ger sitt samtycke till det. Europadomstolen noterade också att det är en generell trend att lyfta anonymiteten av donatorn men att det fortfarande saknades en tydlig consensus kring rätten att få veta sitt ursprung. Europadomstolen noterade också att läkare inte var förhindrade att få kunskap om donatorn för medicinska behandlingsändamål. Vid en samlad bedömning fann Europadomstolen att staten inte hade överskridit sin bedömningsmarginal och det förelåg således inte någon kränkning av rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen.

10. EIGIRDAS OCH VĮ DEMOKRATIJOS PLĖTROS FONDAS MOT LITAUEN (DOM 12.09.2023)

Fråga om yttrandefrihet (artikel 10 i konventionen) – artiklar som kritiserade affärsman och politiker

Klagandena var en journalist och en icke-vinstdrivande organisation som gav ut en tidning. I två artiklar hade de kritiserat en framstående affärsman och politiker. Domstolar hade därefter beordrat dem att publicera ett beslut om att första artikeln föll utanför yttrandefrihetens ramar och att den andra artikeln

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

hade brustit eftersom den berörda personen i artikeln inte hade getts tillfälle att yttra sig, vilket krävdes enligt litauisk lag.

Europadomstolen bedömde att det inte hade visats i den inhemska processen att den första artikeln hade haft någon specifik negativ påverkan på den utpekade politikerns rykte eller karriär. Det saknades därför några väldigt starka skäl att begränsa yttrandefriheten på det sätt som gjorts. I förhållande till rätten att replikera så konstaterade Europadomstolen att litauisk lag avvek från Europarådets rekommendationer på området. Det förelåg även i det avseende en kränkning av yttrandefriheten enligt artikel 10 i konventionen.

Se även *Radio Broadcasting Company B92 AD mot Serbien* (dom 05.09.2023) som rörde en kritisk artikel mot biträdande hälsoministern om missbruk av offentlig ställning vid införskaffandet av vaccin mot svininfluensan. Även i det målet fastställde Europadomstolen en kränkning av yttrandefriheten enligt artikel 10 i konventionen.

11. D.R. MOT NORGE (DOM 14.09.2023)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – omhändertagande av barn

Klagandens barn hade omhändertagits utan möjlighet till kontakt. Målet påminner om omständigheterna i flertalet tidigare avgöranden mot Norge där Europadomstolen har bedömt att det förvisso hade funnits skäl att omhänderta barnen men att restriktionerna hade varit alltför långtgående och det därför förelåg kränkningar av rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen. Europadomstolen bedömde att det även i detta mål förelåg en kränkning av rätten till skydd för privat- och familjeliv. Samma dag fastslog Europadomstolen kränkningar i ytterligare åtta mål. I 12 andra mål fann dock Europadomstolen att klagomålen var uppenbart ogrundade och avvisade målen.

12. AINIS m.fl. MOT ITALIEN (DOM 14.09.2023)

Fråga om rätt till liv (artikel 2 i konventionen) – ansvar för överdos i häkte

Klaganden var mor, dotter och partner till en man som hade dött av en överdos i häkte. Han var i dåligt psykiskt och fysiskt tillstånd vid frihetsberövandet. Efter ungefär två timmar förvärrades hans tillstånd och hans kropp blev blå (cyanos). Ambulans tillkallades och anlände inom 20 minuter. Ambulanspersonalen konstaterade att mannen var död och vid en obduktion fastslogs att dödsorsaken var en överdos av kokain som hade intagits kort före dödsfallet. Underinstansen menade att myndigheternas övervakning hade varit undermålig och tillerkände

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

klagandena skadestånd men överinstansen ändrade domen med motiveringen att mannen redan hade varit påverkad innan frihetsberövandet.

Europadomstolen konstaterade att myndigheterna hade ansvar för frihetsberövade på grund av deras sårbara position och bevisbördan för att ge tillfredställande och övertygande förklaringar till en frihetsberövads skador eller död låg på myndigheterna. Även om det saknades tillräckliga bevis för att myndigheterna visste eller borde vetat att det förelåg en reell och påträngande risk att mannen skulle ta en överdos av kokain så borde myndigheterna förvissat sig om att han inte hade med sig droger i häktet. Det var vidare oklart om mannen hade övervakats ordentligt. Europadomstolen ansåg därför att myndigheterna inte hade tillhandahållit tillräcklig och rimligt skydd av rätten till liv i strid med artikel 2 i konventionen.

13. YÜKSEL YALÇINKAYA MOT TURKIET (DOM 26.09.2023, STOR KAMMARE)

Fråga om rätt till en rättvis rättegång (artikel 6 i konventionen), rätt att inte straffas utan lag (artikel 7 i konventionen) och föreningsfrihet (artikel 11 i konventionen) – endast användande av kommunikationsapplikation låg till grund för fällande dom

Klaganden var en före detta lärare som hade dömts till sex års och tre månaders fängelse enligt brottsrubriceringen ”medlemskap i en terrororganisation”. Det medlemskap som åsyftades var den så kallade Gülenrörelsen som turkiska myndigheter anser ligger bakom statskuppförsöket 2016. Den fällande domen grundades på att klaganden använt en kommunikationsapplikation kallad ”Bylock”.

Europadomstolen konstaterade att enbart användandet av en viss applikation inte ensamt kan grunda medlemskap i en terroristorganisation eftersom en dylik tolkning inte var förenligt med rekvisiten i den inhemska lagstiftningen som bl.a. krävde vetskap om att organisationen begår brott eller har för avsikt att begå brott och uppsåt att realisera dessa mål. För att uppfylla legalitetskravet krävs inte enbart att lagstiftningen är förutsägbar utan även att rättstillämpning följer lagen. Europadomstolen fann att det inte var förenligt med legalitetskraven i artikel 7 i konventionen att likställa användandet av applikationen ifråga med att medvetet och med vilja vara medlem i en terrororganisation utan att beakta innehållet i klagandens meddelanden och med vem kommunikationen skett. Det förelåg därför en kränkning av rätten att inte straffas utan lag. Eftersom laglighetsrekvisitet inte kunde anses vara uppfyllt förelåg även en kränkning av föreningsfriheten enligt artikel 11 i konventionen. Bristerna i klagandens möjlighet att ta del av och bemöta bevisning utgjorde vidare en kränkning av rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 6 i konventionen.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

Europadomstolen hade vid domens avkunnande ytterligare 8 500 klagomål som rörde samma applikation och turkiska myndigheter har identifierat omkring 100 000 användare. Mot den bakgrunden betonade Europadomstolen Turkiets skyldighet att efterleva förevarande dom, enlig artikel 46 i konventionen, genom att vidta generella åtgärder för att åtgärda de systematiska problemen.

Se även *Dukuran och Birol mot Turkiet* (dom 03.10.2023) som rörde en kränkning av yttrandefriheten i förhållande till yttrande till stöd för den kurdiska frågan och PKK.

14. EL-ASMAR MOT DANMARK (DOM 03.10.2023)

Fråga om förbud mot omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) – användandet av pepparspray mot intagen

Klaganden frihetsberövades misstänkt för brott mot lagen om vapen och explosiva varor. Han var hotfull och placerades i isoleringscell. Vid ett tillfälle använde kriminalvårdspersonalen pepparspray mot klaganden varpå han svimmade och placerades i en säkerhetscell. Enligt klaganden lades han även i bälte. Han undersöktes av läkare flera dagar senare. De inblandade parterna hördes inte förrän efter flera månader. Åklagaren bedömde att det inte kunde uteslutas att användandet av våld hade varit lagligt.

Europadomstolen konstaterade att åklagarens utredning syftade till att fastställa om tjänstemännen hade begått brott istället för att bedöma om användandet av våld hade varit strikt nödvändigt på grund av klagandens beteende vilket är konventionens krav i situationer av det slag som var aktuellt. Bevisbördan att ge tillfredsställande och övertygande förklaring till våldet som använts låg på staten och Europadomstolen konstaterade att det förelåg kränkningar av förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen både i materiellt och processuellt hänseende.

15. I.V. MOT ESTLAND (DOM 10.10.2023)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – biologisk fader nekades talerätt vid adoption

Klaganden var lettisk medborgare och fick barn med en kvinna i Lettland. När barnet var ett år nekade hon honom kontakt med barnet och en annan man registrerades som barnets far. Den nya familjen flyttade till Estland där den nya mannen adopterade barnet utan klagandens vetskap. Klaganden försökte i efterhand annullera adoptionsbeslutet i Estland men han bedömdes inte ha talerätt eftersom han inte var registrerad som barnets far i Lettland och även om han i efterhand registrerades som far till barnet kunde det inte leda till att adop-

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

tionen annullerades. Klaganden erkändes därefter som barnets far från födseln till adoptionen i Lettland.

Europadomstolen noterade att de lettiska myndigheterna saktfärdiga hantering inte var föremål för prövning i målet mot Estland. De estniska myndigheterna kunde dock hållas ansvariga för att de inte beaktat de särskilda omständigheterna och således inte fullt ut beaktat klagandens och barnets intressen. Det förelåg därför en kränkning av klagandens rätt till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen.

16. PENGEZOV MOT BULGARIEN (DOM 10.10.2023)

Fråga om rätt till en rättvis rättegång (artikel 6 i konventionen) och rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – rättssäkerhetsgarantier vid suspendering av domare

Klaganden var domare i appellationsdomstolen i Sofia. Högsta juridiska rådet i Bulgarien beslutade att suspendera honom från hans tjänst under en utredning av anklagelser om fel vid upphandling av ett IT-system. Landets högsta förvaltningsdomstol ändrade inte beslutet. Han friades sedermera från alla anklagelser. Under suspenderingen, som pågick under drygt två år, nekades han bland annat en tjänst som president i appellationsdomstolen.

Europadomstolen konstaterade att beslutet att suspendera klaganden endast hade en kort motivering och överprövningen i landets högsta förvaltningsdomstol hade varit begränsad. Beslutet hade därför inte haft adekvata rättssäkerhetsgarantier i strid med rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 6 i konventionen. Däremot fann Europadomstolen, i linje med sin tidigare praxis, att den högsta förvaltningsdomstolen inte stod i sådant beroendeförhållande till det högsta juridiska rådet att den inte var att betrakta som en oberoende och opartisk domstol. Det förelåg därför ingen kränkning i det avseendet. Därtill bedömde Europadomstolen att det rörde sig om ett oproportionerligt ingrepp i klaganden rätt till skydd för privat- och familjeliv och det förelåg således en kränkning enligt artikel 8 i konventionen.

Se även *Stoiangolo mot Moldavien* (24.10.2023) där motsvarigheten till riksåklagaren saknade möjlighet att överklaga ett beslut att suspendera honom från hans tjänst på grund av en brottsutredning mot honom vilket Europadomstolen ansåg stred mot hans rätt till en rättvis rättegång enligt artikel 6 i konventionen.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

17. LUCA MOT MOLDAVIEN (DOM 17.10.2023)

Fråga om förbud mot omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen), rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) och förbud mot diskriminering (artikel 14 i konventionen) – misshandlad mors rätt till umgänge med sina barn

Klaganden blev utsatt för misshandel av sin man. Vid ett tillfälle fick hon som en följd av misshandeln vård på sjukhus i åtta dagar. Maken tilldelas vårdnaden om barnen medan han utreddes för brott och klaganden fick begränsad rätt till umgänge med sina barn.

Europadomstolen bedömde att myndigheterna hade brustit i att utreda klagandens anklagelser om våld i hemmet och hjälpa henne att behålla kontakten med sina barn vilket utgjorde kränkningar av förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen och rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen. Europadomstolen bedömde också att myndigheternas agerande grundade sig på fördomar mot kvinnor i klagandens situation och det förelåg därför även en kränkning av förbudet mot diskriminering i artikel 14 i konventionen i förening med förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling i artikel 3 i konventionen.

Se även *Bîzdîga mot Moldavien* (dom 17.10.2023) där en fader som hade anklagats för psykiskt våld mot modern inte hade möjlighet att få rätten till vårdnad och sitt umgänge med barnen prövat i domstol på ett adekvat sätt vilket Europadomstolen ansåg stred mot hans rätt till en rättvis rättegång enligt artikel 6 i konventionen.

18. LOCASCIA m.fl. MOT ITALIEN (DOM 19.10.2023)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – miljöskada från soptipp

Klagandena var 19 boende i ett område som hade påverkats av en ”sophanteringskris” som hade pågått under en 15-årsperiod och som var så allvarlig att regionen mellan 1994 och 2010 hade infört undantagstillstånd. Hanteringen av soporna har bland annat lett till giftiga ämnen i grundvattnet.

Europadomstolen fann att klagandenas rätt till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen hade kränkts vad gällde den bristfälliga sophanteringen under perioden då undantagstillståndet pågick men inte för tiden därefter. Efter den perioden hade föroreningarna orsakade av soptipparna nära klagandenas hem dock fortsatt utgöra en kränkning. Europadomstolen fann däremot inte att myndigheterna hade brustit i sin skyldighet att upplysa klagandena om riskerna som föroreningarna utsatte dem för.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

19. PAJĄK m.fl. MOT POLEN (DOM 24.10.2023)

Fråga om rätt till en rättvis rättegång (artikel 6 i konventionen), rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) och förbud mot diskriminering (artikel 14 i konventionen) – lägre pensionsålder för kvinnor

Genom lagstiftning sänktes pensionsåldern för domare från 67 år till 65 år för män och 60 år för kvinnor. Klagandena var fyra kvinnor som, när lagstiftningen trädde ikraft, alla hade fyllt 60 år och arbetade som domare. Deras möjlighet att fortsätta sin yrkesutövning var avhängigt ett särskilt beslut från justitieministern och det nationella rättsrådet (som bland annat tillsätter domare).

Europadomstolen bedömde att beslutet att pensionera klagandena och därefter ett beslut om förlängning av tjänstgöringen inte kunde överprövas av domstol vilket stred mot rätten till domstolsprövning enligt artikel 6 i konventionen. Europadomstolen bedömde vidare den omständigheten att lagstiftningen föreskriver att kvinnor skulle pensioneras fem år tidigare än män uppenbarligen har negativa konsekvenser för deras karriärer och möjligheter till professionell och personlig utveckling vilket utgjorde en kränkning av deras rätt till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen i förening med förbud mot diskriminering enligt artikel 14 i konventionen.

20. A.M.A. MOT NEDERLÄNDERNA (DOM 24.10.2023)

Fråga om förbud mot omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) – bristande utredning av sista-minuten ansökan om asyl

Klagandens ursprungliga ansökan om asyl avslogs med motiveringen att det inte var tillräcklig att hans bror bedömdes vara terrorist i hemlandet Bahrain för att även han skulle ha skyddsbehov. Inför hans utvisning vidhöll klaganden sin rädsla för att skickas tillbaka till Bahrain men gick med på att åka till Iran eller Georgien. Dagen innan den planerade verkställighet inkom klaganden med ny dokumentation till stöd för sina påståenden. Myndigheterna bedömde att dokumentationen inte skulle tillmätas betydelse eftersom det inte var originaldokument, dokumentationen inte var översatt och klaganden inte kunde redogöra för hur han erhållit dem. Klaganden nekades därför anstånd att stanna i landet i avvaktan på att den nya asylansökan utreddes. Vid ankomsten till Bahrain greps klaganden omedelbart och dömdes för terrorism till livstids fängelse. Klaganden påstod att han utsattes för tortyr för att erkänna.

Europadomstolen bedömde att de nederländska myndigheterna hade gjort en för snäv bedömning när de inte beaktade den nya dokumentationen och därför hade brustit i den skyldighet att strikt och noggrant bedöma risken för att klaganden skulle utsättas för tortyr, omänsklig och förnedrande behandling.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

Det förelåg därför en kränkning enligt artikel 3 i konventionen. Europadomstolen ålade också den holländska staten att enligt artikel 46 i konventionen vidta åtgärder för att säkra klagandens rättigheter.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

VAR FÖRST MED ATT FÅ INFORMATION OM KOMMANDE ARTIKLAR OCH RÄTTSFALLSBEVAKNING

Prenumerera på innehållsförteckningar för EUROPARÄTTSLIG TIDSKRIFT och få informationen först av alla – redan när tidskriften sänds till tryck. Normalt minst tre veckor före utgivning.

www.subskription.se/nyhetsbrev

EUROPARÄTTSLIG TIDSKRIFT

Europarättslig tidskrift har som ändamål att erbjuda en mötesplats för forskare och praktiskt verksamma jurister med intresse för Europarätt. Vår syn på Europarätt är bred och vi försöker ligga i framkant när det gäller att förstå den dynamiska rättsutveckling som sker inom Europa. Det inkluderar inte bara EU:s rättssystem utan även det rättssystem som byggts upp runt Europarådet samt interaktionen med och mellan rättssystem i Europas länder.

Europarättslig Tidskrift förkortas ERT och bör citeras enligt följande exempel: ERT 2023 s. 1
Skrivregler återfinns på http://www.ert.se

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

Minnesord över Jacob W. F. Sundberg 637
Karin Åhman & Claes Granmar

LEDARARTIKEL
5 reflektioner om EU-rättens ställning i Sverige 643
Ester Herlin-Karnell

ARTIKLAR
Liability for Medical Devices – How Clear and Harmonised Is It? 651
Sofia Heikkonen & Katri Havu

The Choice of Legal Basis in EU Competition Law: Shifting the Competence in the Digital Era 669
Annegret Engel

Legislative Interference as a Human Rights Dilemma 685
Jaakko Markus

Nya regler om invasiva främmande arter: Hur försiktigt blev det? 701
Caroline Gardelli & Maria Pettersson

KRÖNIKOR
Förväntade förändringar inom konkurrenstillsynen – en kommentar 721
Lucas Cyrén

Rysslands uteslutning ur Europarådet och frånträde från Europakonventionen 729
Åsa Linghede

En ny (enhetlig) patentdomstol i EU 735
Anna Horn

RECENSIONER
Katarina Hyltén-Cavallius & Jaan Paju (red.), Free Movement of Persons in the Nordic States: EU Law, EEA Law, and Regional Cooperation (Hart Publishing 2023) 745
Anna-Sara Lind

DOKUMENTATION
EU-rättsliga avgöranden av affärsjuridiskt intresse. Maj–juli 2023 753
Martin Johansson, Hedvig Josefson, Sam Fakhraie Ardekani, Rebecca Edvardsson & Samuel Guron

Europadomstolens domar. Augusti–oktober 2023 777
Anna Rogalska Hedlund

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16